

SESSIÓ 1

CONCEPTES CLAU I RECURSOS PER PROMOURE LA SOSTENIBILITAT AMBIENTAL AL SECTOR CULTURAL

Programa formatiu sobre
sostenibilitat ambiental

Novembre 2022

OBJECTIUS

Aquesta sessió està enfocada a:

- Presentar els conceptes bàsics en sostenibilitat ambiental.
- Prendre consciència dels principals problemes i reptes ambientals actuals.
- Conèixer, en termes generals, el marc normatiu en matèria de sostenibilitat a nivell europeu.
- Donar a conèixer iniciatives que permetin reduir l'impacte ambiental de les empreses del sector cultural.
- Compartir recursos i aspectes clau per incorporar la sostenibilitat a les entitats.

CONTINGUT

01

Les empreses
culturals i la
sostenibilitat
ambiental

02

Mobilitzadors de la
sostenibilitat en
l'àmbit empresarial

03

Bones pràctiques
per reduir
l'impacte
ambiental

04

Aspectes clau
per activar la
sostenibilitat

05

Els segells i
ecoetiquetes

06

Experiència
pràctica

01

LES EMPRESES CULTURALS I LA SOSTENIBILITAT AMBIENTAL

UNA SOLA TERRA (#OnlyOneEarth - World Environment Day 2022)

Quin és el primer pensament que et ve al cap quan escoltes la paraula "sostenibilitat"?

SOSTENIBILITAT

QUÈ ÉS?

*La sostenibilitat és fer possible l'equilibri entre el **creixement econòmic**, la **protecció del medi ambient** i el **benestar social**.*

Des d'un enfocament empresarial, la sostenibilitat es basa en integrar els **aspectes socials, ambientals i econòmics** en la presa de decisions de les organitzacions per a **generar valor** a tots els seus grups d'interès.

80%

dels béns de consum van a parar als abocadors.

92%

és el temps que els cotxes europeus passen estacionats.

31%

dels aliments a nivell mundial es malbaraten abans d'arribar al plat.

6x

materials i recursos naturals que Europa importa vs. els que exporta.

ACTUALMENT...SOM SOSTENIBLES?

REPTES AMBIENTALS MUNDIALS

Ens trobem en una dècada decisiva per activar els canvis necessaris i aconseguir el desenvolupament sostenible.

EMERGÈNCIA CLIMÀTICA

Aconseguir la neutralitat en carboni i no superar els 1.5°C en l'augment de la temperatura global.

EFICIÈNCIA I ESTALVI ENERGÈTIC

Transició cap a fonts d'energia renovables i més eficients que alhora redueixin les emissions de GEH.

EFICIÈNCIA I ESTALVI HÍDRIC

Fer un ús eficient i responsable d'aquest recurs vital per a la vida al nostre planeta.

CONSERVACIÓ DELS RECURSOS NATURALS I DELS ECOSISTEMES

Els recursos naturals del nostre Planeta són finits, i per això hem de fer-ne un ús eficient i no malbaratar-los.

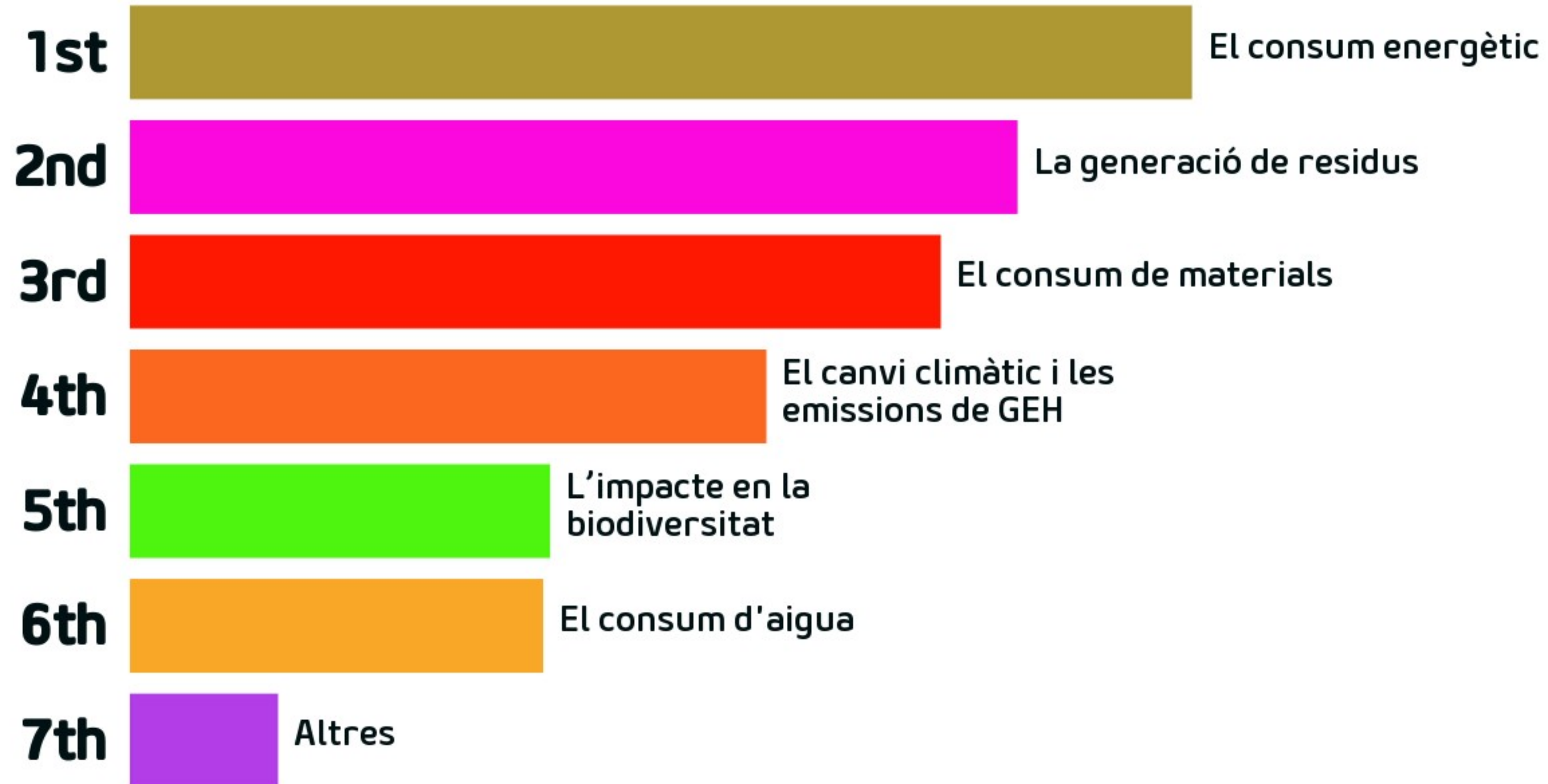

REDUCCIÓ I GESTIÓ DELS RESIDUS

Per reduir els residus és necessari reduir el consum i reaprofitar al màxim els recursos, tancant el cicle dels materials.

Quins consideres que són els principals reptes del sector cultural?

ASPECTES AMBIENTALS DE LES EMPRESES CULTURALS

EL VALOR DE L'ECONOMIA CIRCULAR

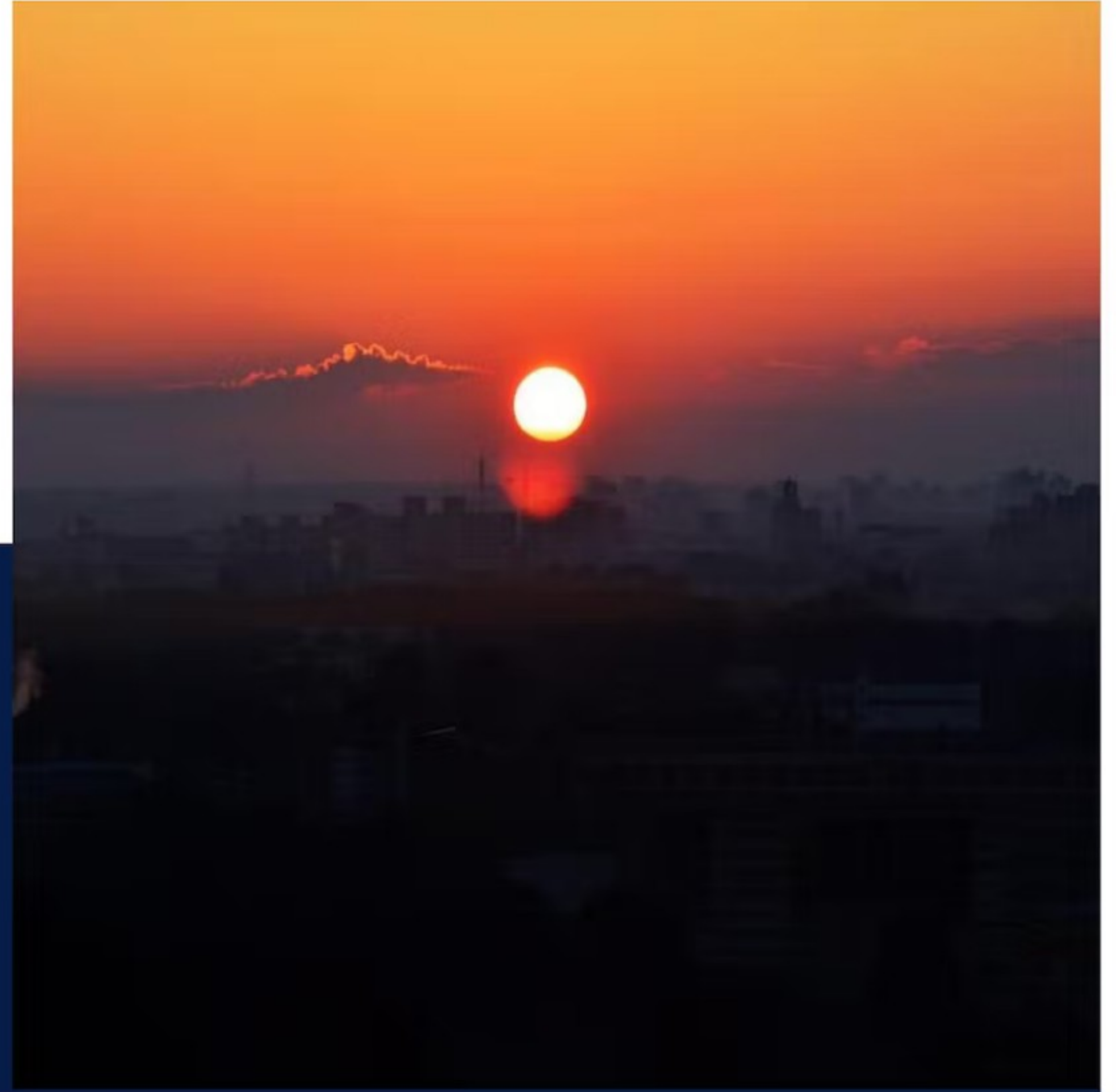
Principis de l'economia circular:

- Tancar el cicle dels materials, l'energia i l'aigua.
- Conservar los recursos naturals existents.
- Retenir el valor dels recursos: evitar que arribin als abocadors. Els “residus” deixen d'existir.
- Repensar el model de negoci.

SÓN MOLTS ELS REPTES QUE TENIM COM A SOCIETAT AL SEGLE XXI

Així que les organitzacions han d'assumir
que no sols són part del problema, sinó
també de la solució.

02

**MOBILITZADORS DE
LA SOSTENIBILITAT
EN L'ÀMBIT
EMPRESARIAL**

Cultura y desarrollo sostenible/

Contribuimos desde la diversidad y riqueza de la cultura iberoamericana al desarrollo sostenible

ARTE Y CULTURA COMO CATALIZADORES
DE LA SOSTENIBILIDAD

Taller

**Artes escénicas y
Sostenibilidad ¿qué
hacer y cómo
contarlo?**

**El Liceu, el teatro más
«ecológico» de Europa**

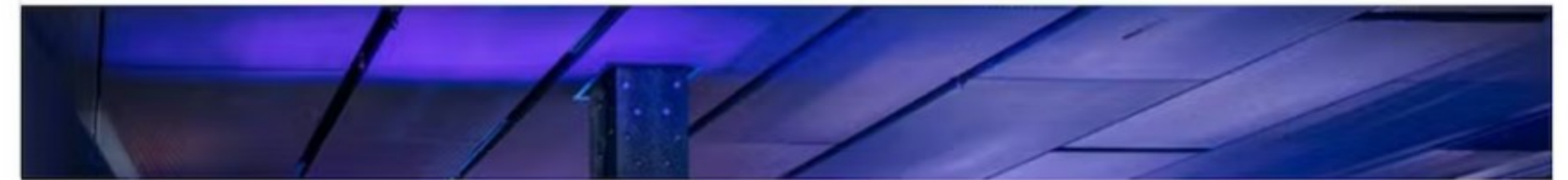
Es el primero de la UE que logra la máxima certificación de eficiencia energética. Una apuesta con la que ahorra 343.000 euros al año

CULTURA CLIMA

**ICEC impulsa plan para la sostenibilidad
ambiental entre empresas culturales**

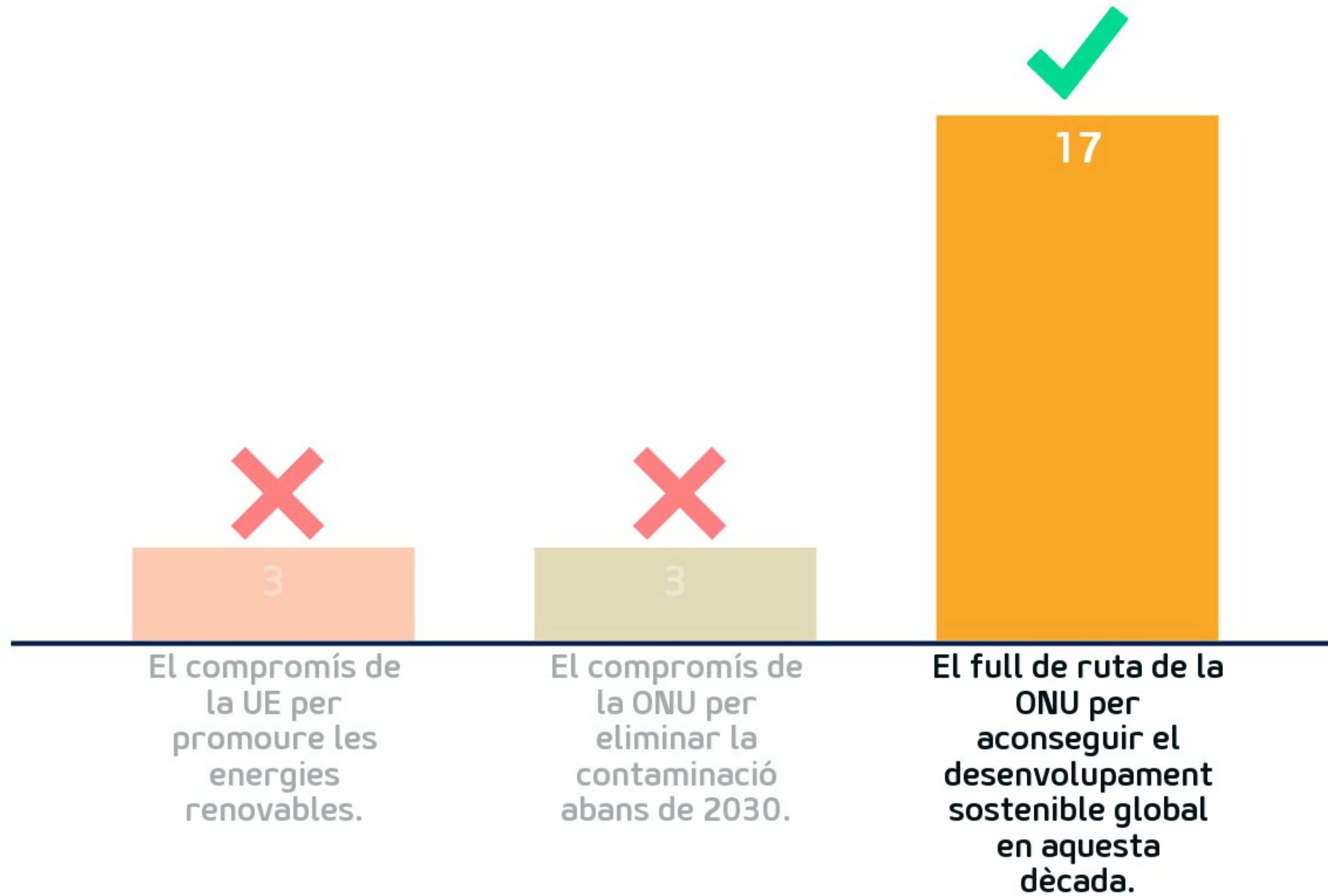
• Barcelona, 10 may (EFE).- El Instituto Catalán de Empresas Culturales (ICEC) ha desarrollado el “Pla_C* Cultura pel Clima”, un plan que tiene el objetivo de incentivar que las empresas y entidades culturales mejoren su actividad y sostenibilidad a escala ambiental y que cuenta con un presupuesto inicial de 1,25 millones de euros,

Cultura y ecología, de la mano hacia el futuro

**UN CRUÏLLA (AÚN MÁS) COMPROMETIDO
CON LA SOSTENIBILIDAD**

L'Agenda 2030 i els 17 ODS són...

AGENDA 2030 I ODS

L'Agenda 2030 és una agenda integral i multidimensional per al desenvolupament sostenible de l'economia, la societat i el medi ambient.

Es desplega en 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible: reptes globals, nacionals i locals relacionats amb l'erradicació de la pobresa, la igualtat d'oportunitats i la lluita contra el canvi climàtic, entre altres, que es despleguen, al seu torn, en 169 metes concretes.

82% en 2021 de les empreses mencionen un compromís genèric de les empreses amb la consecució dels ODS
(Progreso 2021, 2022)

Es milloren els mecanismes de seguiment i mesura sobre les accions implementades en línia amb els ODS
(Progreso 2021, 2022)

Font: [Nacions Unides](#) (2015), ["Comunicando el Progreso 2021: el reporting empresarial como instrumento para una recuperación sostenible"](#) (2022)

Al novembre de 2021, més de 190 líders mundials i desenes de milers de representants governamentals, empreses i ciutadans es van reunir en la **26ª sessió de la Conferència de les Parts (COP26)**, la qual forma part de la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic.

L'acord final, el **Pacte Climàtic de Glasgow**, va ser signat per 197 països i té com a objectiu mantenir les temperatures globals en 1,5 °C per sobre dels nivells preindustrials per a finals de segle, l'aspiració de l'**Acord de París**.

Durant la Cimera, s'ha evidenciat la gravetat de la crisi climàtica i la necessitat d'estar a l'altura de la responsabilitat històrica de solucionar un desafiament existencial en el qual totes les parts han d'estar implicades.

45%

reducció d'emissions mundials per a aconseguir emissions netes per a 2050.

(Nacions Unides, 2021)

Acords i pactes resultants de la COP26

- Accelerar la **transició energètica** durant la dècada vinent.
- Reduir el 45% de les **emissions mundials** per al 2030 respecte al 2010.
- Duplicar el finançament (fons) per a l'adaptació a la crisi climàtica per part dels països en desenvolupament abans del 2025.
- Eliminar progressivament l'ús del **carbó** com a font d'energia.
- Retirar les **subvencions dels combustibles fòssils** ineficients.
- Frenar la **desforestació** per a 2030.
- Reduir en un 30% les **emissions de metà** per a 2030.

Fonts: [ONU](#) (2021), [ONU](#) (2021)

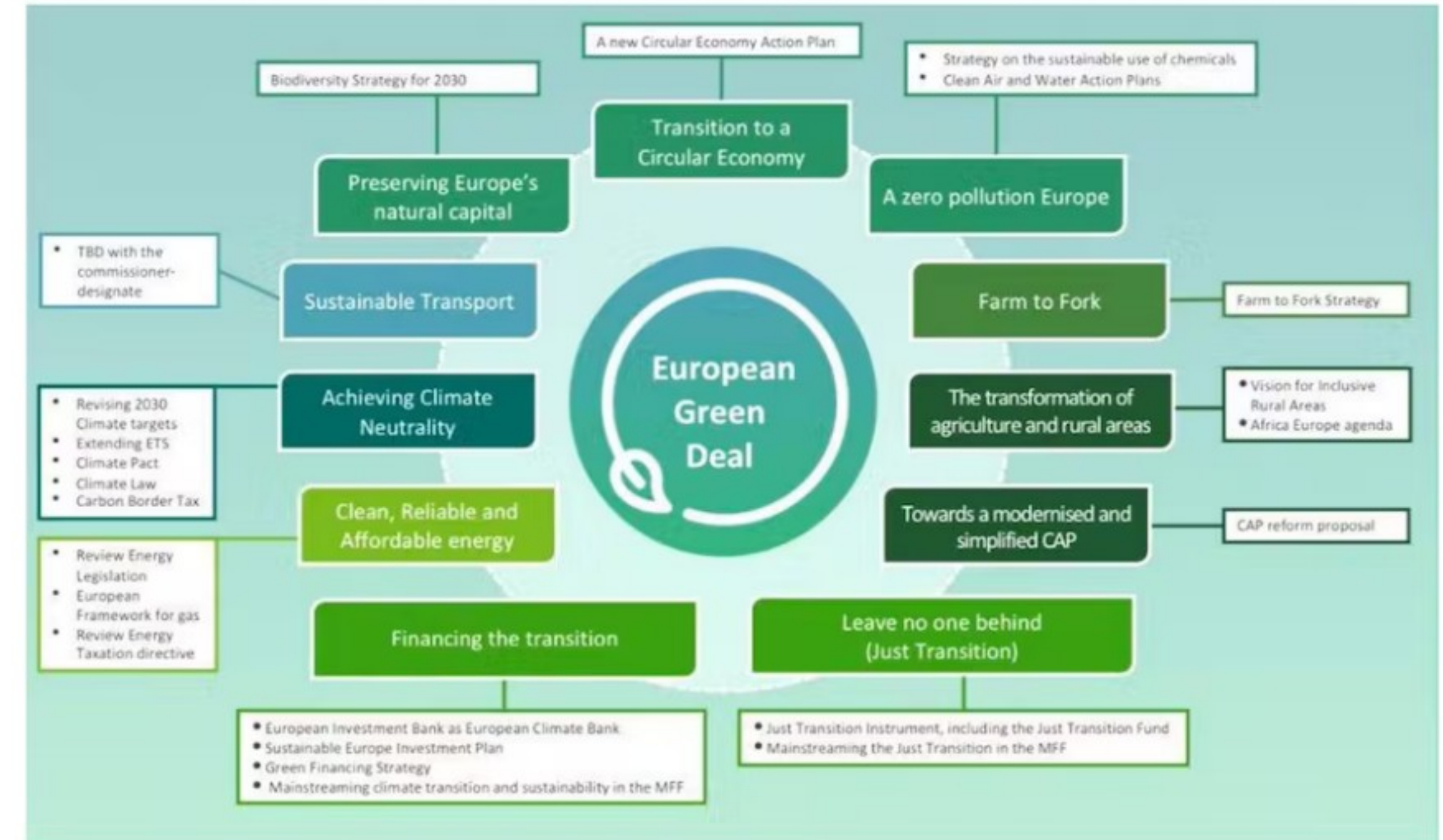

ÀMBIT EUROPEU

THE EUROPEAN GREEN DEAL

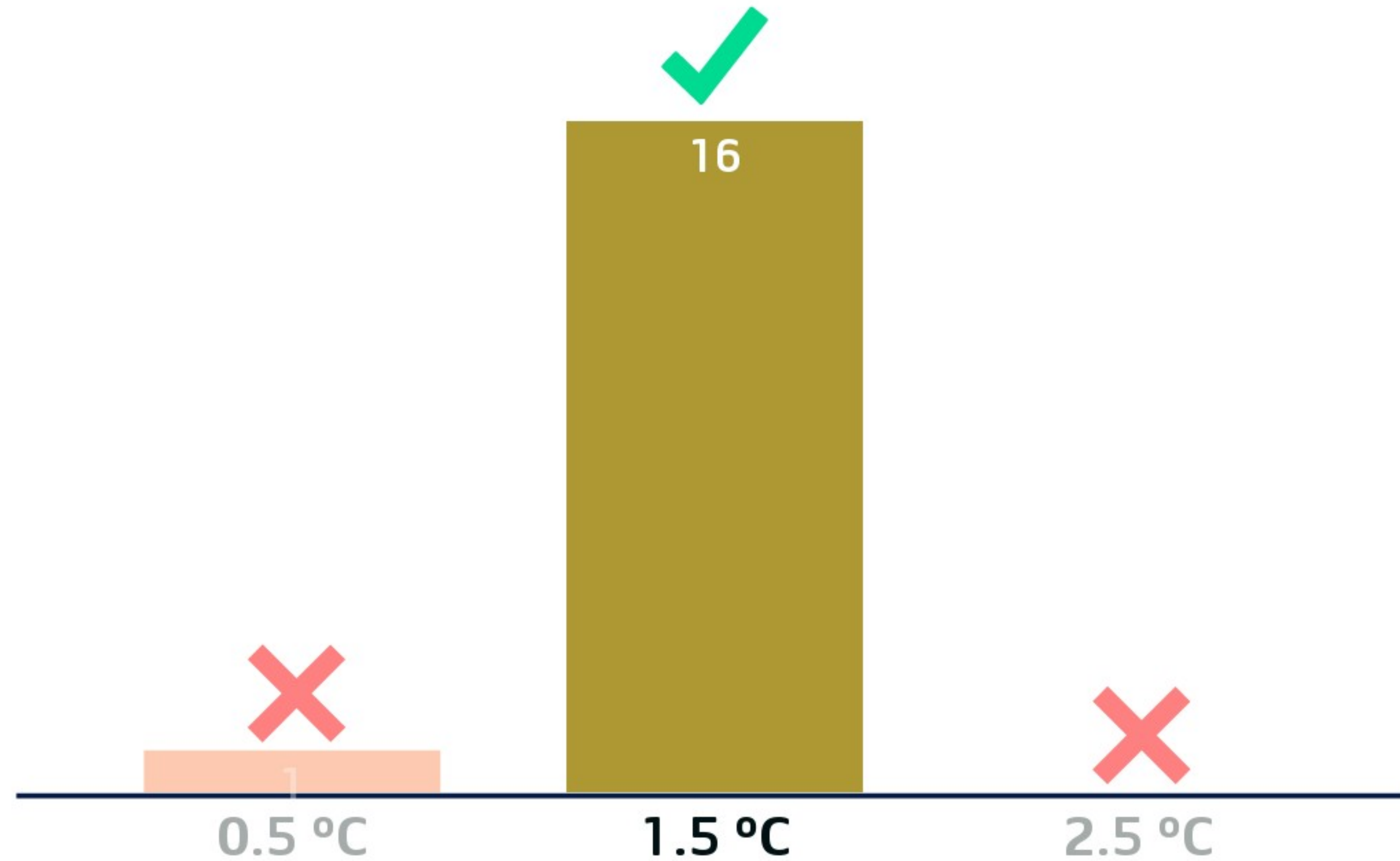
L'**European Green Deal** és el full de ruta creat per la Comissió Europea per a dotar a la UE d'una economia sostenible. Els principals **àmbits d'actuació** són:

- Neutralitat climàtica per a 2050
- Subministrament d'energia neta, assequible i segura
- Indústria sostenible i circular
- Eficiència en l'ús energètic i dels recursos en la construcció i renovació d'edificis
- Mobilitat sostenible i intel·ligent
- “De la granja a la taula” amb aliments sans de circuits curts
- Preservació i restabliment dels ecosistemes i la biodiversitat
- Eliminació total de substàncies tòxiques

En el context d'aquesta ruta, s'està incrementant l'aprovació de normativa ambiental per a permetre aconseguir els objectius previstos.

L'Acord de París té per objectiu limitar l'augment de la temperatura a ...

“

L'Acord de París (2015), ratificat per Espanya i els altres països de Nacions Unides, marca un punt d'inflexió en la lluita contra el canvi climàtic. El seu objectiu és la reducció d'emissions de gasos d'efecte d'hivernacle per a limitar l'augment de la temperatura global a 1,5 °C.”

NOVETATS EN REGULACIONS MEDIAMBIENTALS

Des de l'acord de Paris, l'impuls de regulacions i iniciatives ha estat continuat, com:

- la **declaració d'emergència climàtica** (gener 2020)
- el **Pla Nacional Integrat d'Energia i Clima 2021-2030** (PNIEC)
- el compromís alineat amb el **New Green Deal** (Pacte Verd Europeu), en el qual Espanya es compromet a la neutralitat climàtica com a màxim en 2050
- la **Llei de Canvi Climàtic i Transició Energètica** aprovada el maig de 2021.

Fonts: [Comisión Europea](#) (2019), [ONU](#) (2015), [Parlamento Europeo](#) (2019), [Gobierno de España](#) (2020), [Gobierno de España](#) (2021)

NOVA LLEI DE RESIDUS (Llei 7/2022)

PRINCIPALS NOVETATS

- **PREVENCIÓ EN LA GENERACIÓ DE RESIDUS**
 - **Reducció en pes dels residus produïts:**
 - Any 2025: 13% respecte als generats el 2010
 - Any 2030: 15% respecte als generats el 2010
 - **Desaprofitament alimentari:** reducció del 50% residus alimentaris per càpita
 - **Prohibició de la destrucció d'excedents no venuts de productes no peribles**
- **RECOLLIDA SEPARADA DE RESIDUS**
 - Paper, metall, plàstic i vidre (obligatòria)
 - Fracció orgànica:** recollida obligatòria per a poblacions + 5.000hab, la resta abans de 2024
 - Residus tèxtils, oli de cuina usat, residus domèstics perillosos y voluminosos:** obligatòria abans de 2025

AQUESTA NOVA LLEI
IMPULSA EL SISTEMA DE
DIPÒSIT, DEVOLUCIÓ I
RETORN.

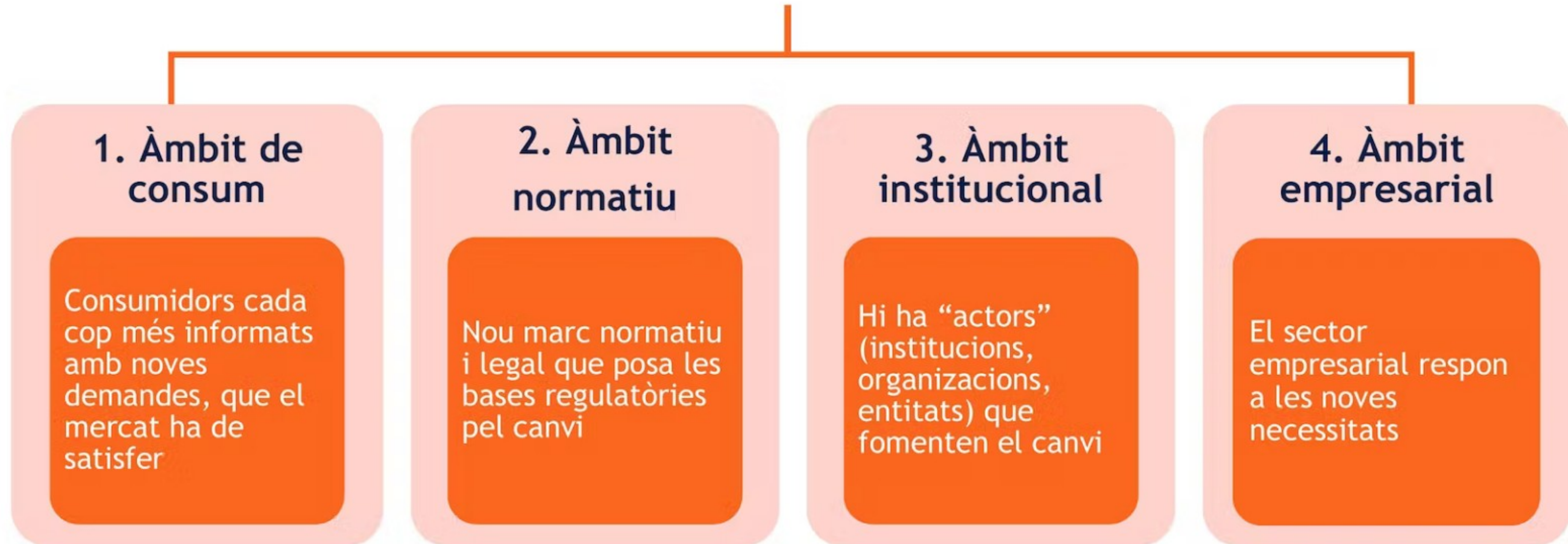
“

*Estem evidenciant, cada cop més, un creixent reconeixement de la **rellevància de la sostenibilitat** per als negocis.*

*Les organitzacions estan entenent cada vegada millor la **importància de la sostenibilitat**.”*

Reptes globals

Els models de producció i consum generen fortes tensions entre la societat i el planeta.

03

**BONES
PRÀCTIQUES PER
REDUIR L'IMPACTE
AMBIENTAL**

BONES PRÀCTIQUES

Eficiència i
estalvi energètic

Eficiència i
estalvi hídric

Consum de
materials

Prevenció i
Gestió de residus

Mobilitat
sostenible

Soroll

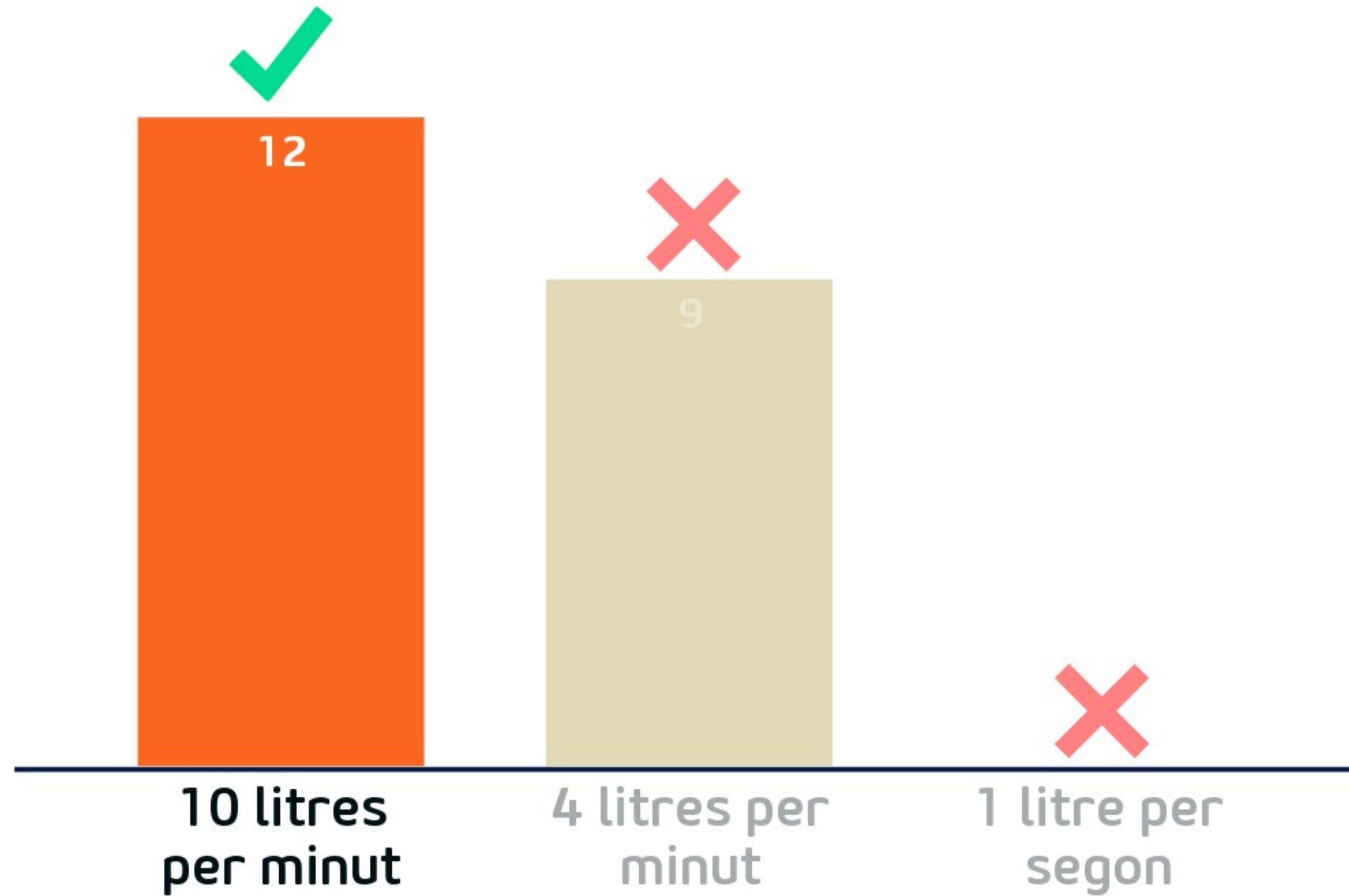

Contaminació
lluminosa

Medi natural

Una aixeta oberta consumeix aproximadament...

EFICIÈNCIA I ESTALVI HÍDRIC

- **Instal·lar dispositius d'estalvi**
 - ✓ Sistemes de detecció de presència
 - ✓ Sistemes amb temporitzador
 - ✓ Reguladors de cabal a les aixetes
 - ✓ Cisternes amb doble descàrrega
 - ✓ Etc.
- **Recuperació de l'aigua** (aigües pluvials, aigües grises de dutxes, etc.)
- **Instruccions amb les consignes d'actuació**
- **Xerojardineria i eficiència en el reg**

- **Seguiment dels consums d'aigua:** indicadors
- **Correcta gestió de les aigües residuals**

L'actual model de consum és responsable del...

CONSUM DE MATERIALS

COMPRA I CONTRACTACIÓ RESPONSABLE

- Fabricats amb materials o substàncies d'origen natural (per exemple fusta) o reciclat (els materials reciclats permeten donar una nova vida a materials com el paper, vidre o plàstic)
- Llarga vida útil i/o puguin ser reutilitzats en usos posteriors, reduint al mínim els residus al llarg de la seva vida útil
- Productes eficients i de baix consum
- Producte adquirit a granel o amb envàs/embalatge mínim, prioritzant embalatges reciclats i fàcilment reciclables
- Fàcilment reciclables, facilitant donar una nova vida al producte o material al final de la seva vida útil
- Proveïdors locals. Centres especials de treball o cooperatives d'iniciativa social. Empreses compromeses amb el medi ambient

Productes i serveis amb menor impacte ambiental: **les ecoetiquetes**

RECOMANABLE:

- Sistematitzar la incorporació de criteris de sostenibilitat en els processos de compra i contractació

CONSUM DE MATERIALS

PAPER

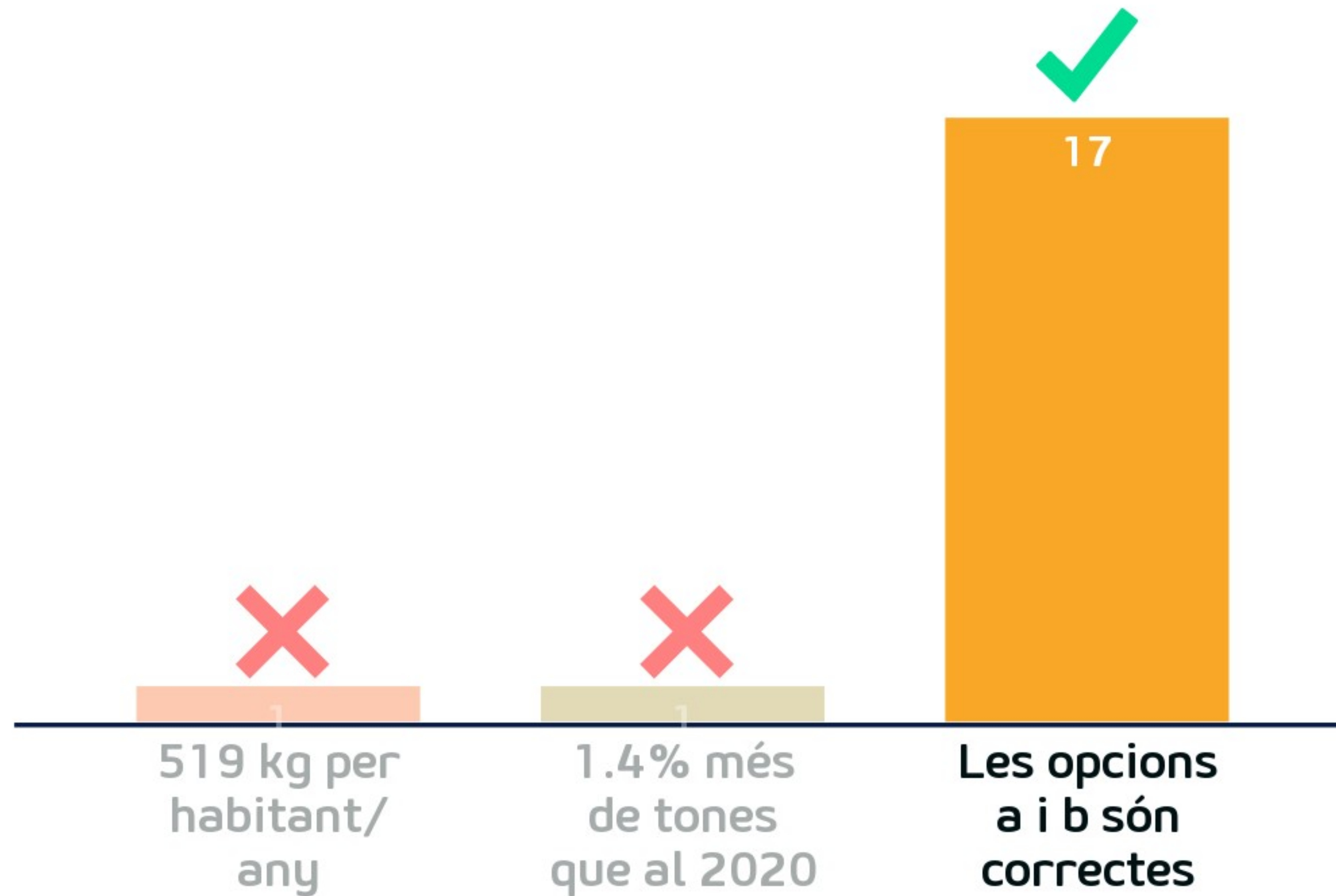
Evitar imprimir (desmaterialització de la comunicació, digitalització, etc.) si no és estrictament necessari.

Si s'ha d'imprimir:

- Paper 100% reciclat amb etiqueta ecològica.
- A doble cara, dos pàgines per full, preferentment en blanc i negre.
- Reutilitzar el paper imprès a una cara.

Usar els materials de forma responsable i allargar la vida dels productes.

Quants residus es van generar a Catalunya al 2021?

PREVENCIÓ I GESTIÓ DE RESIDUS

PREVENIR

- Replantejament de l'operativa.

REUTILITZAR

Tornar a utilitzar les coses, donant la la major utilitat possible abans que arribi l'hora de desfer-nos d'elles.

RECICLAR

Separar els residus adequadament. D'aquesta manera, són processats i es generen materials útils, reduint l'explotació de nous recursos.

BONES PRÀCTIQUES

PREVENCIÓ

- **Lloguer** de materials (estructures, vestits, moqueta, etc.)
- Instal·lar **fonts d'aigua** i lliurar ampolles/got/tasses **reutilitzables**
- **Càtering sostenible:** productes sense embolcalls individuals (monodosi); begudes en ampolles de vidre retornable, plats, gots i coberts reutilitzables, etc.
- **Protocols contra el malbaratament alimentari:** quantitats d'aliments adaptats a les necessitats reals, acords amb entitats socials per a la donació d'aliments o estratègies per a l'aprofitament dels excedents alimentaris

Shambala Festival: <https://www.shambalafestival.org/>

Per fer front als excedents i el malbaratament d'aliments, els dilluns es realitza una recollida als comerciants i càmpings, i es dona el menjar a una cafeteria local que ofereix àpats en un espai comunitari.

BONES PRÀCTIQUES

REUTILITZACIÓ

Vestuariteca: <https://vestuariteca.cat/>

Repensar el consum del tèxtil a les Arts escèniques.

La VESTUARITECA vol ser UNA BIBLIOTECA DE VESTITS: un espai físic i també virtual per donar una segona vida al tèxtil que s'acumula als magatzems, cedir material o llogar-lo.

BONES PRÀCTIQUES

RECOLLIDA SELECTIVA

Recollir selectivament totes les fraccions dels residus, parant atenció a:

- El nombre de contenidors de recollida selectiva: ben dimensionats
- La distribució i ubicació: pròxims al punt de generació de residus
- Les característiques dels contenidors: adaptats a la naturalesa del residu que han de contenir
- La retolació: clara i sense incongruències
- Formació i informació (personal propi, subcontractat, assistents, etc.)
- Gestió final correcta de les fraccions recollides selectivament

PRIMAVERA SOUND

Primavera Sound: www.primaverasound.com

El festival inverteix molt esforç a aconseguir una bona recollida selectiva de residus per al seu posterior reciclatge.

De les 48,2 tones de residus recollides a l'edició de 2019, el 78,4% (37,85 tones) es va recollir selectivament i es va destinar a plantes de reciclatge.

Aquests recursos són utilitzats per a manufacturar productes de nova fabricació a través de plantes de reciclatge.

ALTRES BONES PRÀCTIQUES QUE RESPECTEN EL MEDI AMBIENT

- **Soroll:** equips amb baixos nivells de soroll, evitar l'ús de megafonia, etc.

- **Contaminació lumínica:** adequar la quantitat de llum a les necessitats reals, ubicar els projectors de llum per sobre dels objectes a il·luminar, etc.

- Minimitzar els **impactes sobre la fauna i la flora.**

04

ASPECTES CLAU PER ACTIVAR LA SOSTENIBILITAT

ASPECTES CLAU PER ACTIVAR LA SOSTENIBILITAT

- Nomenar una persona responsable per liderar la sostenibilitat ambiental
- Formalització del compromís al màxim nivell -> **Política de sostenibilitat**
- Objectius i millora continua
- Indicadors
- Implicació del personal -> **Formació i informació**

PODCAST PLA C*

SOM PLA_C*

ic3c

Pla_C* Cultura pel Clima

De Institut Català de les Empreses Culturals (IC3C)

Com podem avançar cap a un model cultural més sostenible? El pòdcast Pla_C* Cultura pel Clima dona veu a agents de diferents sectors culturals per conèixer iniciatives i bones pràctiques, així com guies i recursos per reduir la petjada ecològica, lluitar contra el canvi climàtic i, en definitiva, ser més sostenibles amb el medi ambient. No tenim un planeta B, però la cultura té un Pla_C*.

[Escuchar en Spotify](#)

[Instagram](#) [Twitter](#) [YouTube](#) [Web](#)

EINES PER LA MILLORA CONTÍNUA

- Diagnosi
- Plans, estratègies o fulls de ruta en sostenibilitat
 - Objectius
 - Accions
 - Responsables
 - Terminis
 - Recursos
 - Indicadors de seguiment

- Consultories específiques

Plans de mobilitat, auditories energètiques, plans de prevenció de residus o millora de la recollida selectiva, estudis viabilitat d'energies renovables...etc.

Ajuts sostenibilitat ambiental

Consulta amb aquest cercador les convocatòries d'ajuts vigents

Medi am

Medi ambient

Sostenibilitat

Sostenibilitat

- Subvencions per a la realització de diagnòstics ambientals per a empreses o entitats del sector cultural
- Subvencions per a la realització d'actuacions o per a obres de millora i adquisició d'equipament tècnic que redueixin l'impacte ambiental de les empreses o entitats del sector cultural

“El que no es mesura no es controla, el que no es controla no es millora”

“ El que no es comunica, no existeix”

05

SEGELLS I ECOETIQUETES

CERTIFICACIONS AMBIENTALS.

Certificats, emesos per una entitat independent, que acrediten el compromís ambiental.

Segons l'objectiu de certificació	Segons l'àmbit geogràfic	Segons l'entitat certificadora	Segons el tipus d'activitat	Segons l'obligatorietat
• Organització • Producte • Servei	• Regionals • Nacionals • Europees • Internacionals	• Privades • Públiques	• Sectorials • Universals	• Voluntàries • Obligatòries

- Certificacions que van més enllà de la sostenibilitat ambiental

EINES PER EVIDENCIAR EL COMPROMÍS AMB EL MEDI AMBIENT

CRITERIS DE L'ECOETIQUETA
ORGANISME/ENTITAT PROMOTORA

CERTIFICACIONS D'ORGANITZACIÓ

Sistemes de gestió ambiental

- Política ambiental, compromís per millora continua de l'organització i compliment **de la legislació**
- Identificació d'aspectes i impactes ambientals significatius
- Definició d'objectius de millora
- Seguiment i avaluació de l'acompliment

Sistema de gestió de l'energia

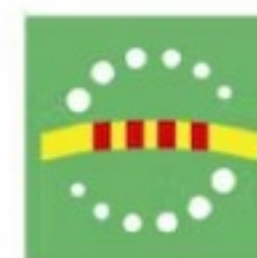

ECOETIQUETES

Indicació o distintiu que té la finalitat d'identificar aquells productes o serveis que compleixen uns criteris de "bondat ambiental" en el procés de fabricació, ús, comercialització o finalització de la seva vida útil.

Etiqueta ecològica de la Unió Europea

Distintiu de garantia de qualitat ambiental de la Generalitat de Catalunya

Blue Angel

Producte ecològic

Certificat FSC

CERTIFICACIONS ESPECÍFIQUES DEL SECTOR CULTURAL

Julie's Bicycle

CREATIVE • CLIMATE • ACTION

Creative Green Certification

- Esdeveniments, equipaments, museus, galeries, festivals i oficines

A Greener Festival

- Festivals de cinema i música

Green Film Lab

- Rodatges sostenibles

Albert

- Rodatges sostenibles

DGQA

- Equipaments culturals: Biblioteques i museus
- Equipaments escènics i musicals i centres i espais d'arts visuals

Sello Verde de la Academia de Cine

- Rodatges sostenibles

 ALBERT

06

CAS PRÀCTIC

MOLTES GRÀCIES!